

face of modern Ukrainian labor migration], L'viv.

15. Stan dotrymannya ta zakhystu prav hromadyan Ukrainy za kordonom: Spetsial'na dopovid' Upovnovazhenoho Verkhovnoyi Rady Ukrainy z prav lyudyiny (2003) [The observance and protection of rights of citizens of Ukraine abroad: Special report of the Verkhovna Rada of Ukraine on Human Rights], Kyiv.

16. Tolstokorova, A. (2012) 'Zhinoche oblychchya trudovoyi mihratsiyi: use bil'she ukrayinok vyrushayut' na zarobitky za kordon' [Female face of migration: more and more Ukrainians go to work abroad] In *Ukrayins'kyi tyzhden'* [Ukrainian week], 27.08.2012, available at: <http://tyzhden.ua/Society/58627>. (Accessed 20 February 2015)

Пуїо Г. И., ассистент кафедры общественных дисциплин Мукачевского государственного университета (Мукачево, Украина), E-mail: pujo-galina@rambler.ru

Украинская трудовая миграция в ЕС: основные причины и возможные последствия.

Аннотация. Исследовано современное состояние и масштабы украинской трудовой миграции в ЕС. Определена структура трудовых мигрантов по половому признаку, по возрастным группам, уровню образования и сферой занятости. Изучена географическая направленность и уровень участия различных регионов Украины в трудовой миграции, выявлены причины такого распределения. Определены факторы влияния на трудовую миграцию и ее последствия.

Ключевые слова: международная трудовая миграция, миграционный процесс, страны-члены ЕС.

Pujo G. I., assistant department of social sciences Mukachevo state university (Mukachevo, Ukraine), E-mail: pujo-galina@rambler.ru

Ukrainian labor migration in the EU: main causes and possible effects.

Abstract. The deals with current situation and scope of labor migration in Ukraine. The structure of migrant workers by gender, age group, level of education and employment were described. The geographic focus and level of participation of different regions of Ukraine in labor migration, revealed the reasons for this distribution were investigated. The factors of influence on labor migration and its consequences were revealed.

Key words: international labor migration, migration, the EU Member States.

УДК 32:303.442.3

Ржевська Н. Ф.

доктор політичних наук, доцент,
професор кафедри міжнародної інформації
Інституту міжнародних відносин
Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
E-mail: rzhevaska@ua.fm

СТРАТЕГІЧНЕ ПРОГНОЗУВАННЯ ЯК УМОВА ЕФЕКТИВНОСТІ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Анотація. Стратегічне прогнозування потрібне для того, щоб зробити зовнішню політику держави стабільною й послідовною, а отже – ефективною. Політика держави з чітко означеними цілями, яка послідовно здійснюється за наявності інших рівних умов, є впливовішою в міжнародних відносинах, ніж політика прагматична, яка не має чіткої стратегії і прямує від однієї перспективи до іншої.

Ключові слова: прогнозування, стратегічне прогнозування, політика, зовнішня політика держави.

Прогнозування міжнародних відносин, до якого пропонуємо віднести прогнозування стратегічне, є найскладнішим різновидом гуманітарного прогнозування. Динаміка сучасних глобальних, а отже – субконтентальних і субрегіональних змін є настільки стрімкою, масштабною й глибокою, що може слугувати ва-

гомим підґрунтям того, щоб говорити про ущільнення й стиснення сучасного геополітичного простору. Подібна ситуація, у свою чергу, створює нову проблему: наш розум відчуває наростаючу потребу реальної оцінки віртуальної картини майбутньої світобудови й майбутнього світопорядку.

Обґрунтовуючи багатовимірні характеристики прогнозування зовнішньої політики держави ми звертаємося до праць К. Волта, Р. Даллека, Ф. Зелікова, П. Кенеді, Р. Кеохейна, Г. Кіссінджера, Ч. Краутхаммера, Дж. Маккорміка, Дж. Міршеймера, Г. Моргентау, Дж. Ная, М. Олбрайт, К. Райс, Д. Розенау, Дж. Фрідмана, В. Анікіна, Р. Арзумяна, І. Бестужева-Лади, А. Богатурова, К. Бришполець, К. Гаджієва, Д. Гвішіані, С. Гріняєва, О. Дегтярьова, Ю. Курносова, В. Лі, Н. Нарочницької, О. Панаріна, К. Сімонова, А. Уткіна, теоретиків і практиків вітчизняної аналітики: І. Бутовської, В. Горбатенка, Ю. Кальниша, О. Литвиненка, Б. Парохонського, С. Телешуна, В. Фесенка, В. Чалого.

Мета статті – розкрити роль стратегічного прогнозу в забезпеченні вироблення ефективного зовнішньополітичного курсу держави.

Ми керуємося тим, що в якості підґрунтя зацікавленості прогнозом завжди виступають вагомі мотиви, в першу чергу – масштабного характеру [1]. Практика ж управління зовнішньополітичними процесами підтверджує: чим вищий рівень прогнозування, тим ефективнішим і результативнішим є планування й управління. Для органів вищого політичного керівництва наявність стратегічних прогнозів означає можливість отримати передбачення ходу розвитку політичних подій міжнародного масштабу.

Проблеми майбутнього, по-особливному, є важливими для державної політики, надто – зовнішньої. Однією з найбільш характерних ознак нашого часу – це прагнення безпосередньо вирішити питання майбутнього людства як єдиного цілого, умова якого перебуває в площині процесів міжнародної взаємодії. Та існує проблема: майбутньому не приділено належної уваги в зовнішньополітичних концепціях держав і просто – в політичному мисленні. Фахівці констатують: «у держав відсутнє розуміння розвитку майбутнього» [2, с. 102], а відповідно, – за відсутності належних знань про майбутнє, – складно приймати активну участь у його формуванні. Саме це й вимагає концентрації уваги на теорії і практиці прогнозування в сфері зовнішньої політики.

Прогнозування необхідне для того, щоб зробити політику стабільною й послідовною, а отже – ефективною. Політика з чітко означеними цілями, яка послідовно здійснюється за наявності інших рівних умов, є значно впливовішою в міжнародних відносинах, ніж політика прагматична, яка не має чіткої перспективи і прямує від однієї перспективи до іншої [3, с. 43–44, 51].

Проблематика прогнозних досліджень у міжнародних відносинах протягом останніх років стала особливо значимою. Вироблення механізмів і засобів, які дозволяють прогнозувати кризові ситуації та потенційні конфлікти, стає життєво важливою проблемою для політиків міжнародного експертного співтовариства.

Наука про політику ґрунтується на тому, що кожна концептуальна ідея, покладена в основу діяльності влади, має певні наслідки для держави і суспільства, а діяльність глобальних акторів міжнародної системи на світових і регіональних просторах суттєво доповнює свою результативність впливом на дво- і багатосторонні відносини, рівень їхньої стабільності чи кризовості, політико-правове і нормативне забезпечення можливостей міжнародних організацій у прийнятті й реалізації загальнозначущих рішень. Відтак, національні політичні й державні діячі активних держав-учасниць світової політики зацікавлені в постійному й адекватному концептуальному забезпеченні своїх стратегій на міжнародній арені. З цією метою використовують потенціал аналітичних інституцій, зокрема, «мозкових центрів», співробітники яких на постійних засадах досліджують реальні події в своїх країнах і за кордоном, маючи на меті визначати загальні обриси і напрями політики, напо-

внюючи її й політиків певними ідеями (розробляють стратегічні прогнози).

«Як усі складні типи політичної й соціальної активності стратегічне прогнозування має подвійну природу. Мова йде не про біполярність, яка передбачає існування двох протилежностей, а про подвійність – наявність об'єктивної і суб'єктивної частини» [4, с. 4]. Об'єктивна – включає елементи, що є невід'ємними атрибутами, завдяки яким стратегічний прогноз може розрізнитися за масштабами, як регіональний або глобальний та за галуззю дослідження (бізнес, військова, політична сфера). У всіх випадках об'єктивні моменти присутні й не можуть бути прогнозовані. Суб'єктивна природа стратегічного прогнозування містить у собі унікальні елементи, саме ті, які роблять прогнозний продукт самобутнім. До них можна віднести особовий склад експертів, які здійснюють дослідження, загальний контекст, у межах якого проводяться ці дослідження, специфічні риси регіону, вимоги конкретного замовника та інше. Об'єктивна й суб'єктивна складова взаємодіють між собою, а результатом цієї взаємодії є неперервні зміни обох іпостасей стратегічного прогнозу.

Стратегічний прогноз потребує всебічної й цілісної оцінки явища, підпорядкування й узгодження процесів, які протікають на кількох рівнях і в кількох площинах. Ми наполягаємо на тому, що особливістю стратегічного прогнозування є те, що йому необхідно доводити й обґрунтовувати перед політичним істеблшментом свою потрібність і необхідність нині й саме в даний момент, урахувавши, що показати могутність і правдивість своїх прогнозів він зможе лише в майбутньому. Це означає, що стратегічне прогнозування потребує присутності на політичній арені не лише політичного, а й державного діяча, який міг би дивитися за горизонт своєї особистої кар'єри. У свою чергу, аналітики з корпорації «REND» стверджують, що поява таких політиків у XXI столітті є досить поодиноким, що й змушує розробляти підходи, які б дозволили стратегічному прогнозуванню розвиватися й за відсутності таких особистостей [4, с. 9].

Наприклад, в межах американського розвідувального співтовариства завдання стратегічного прогнозування виконує спеціально сформована при Раді з національної розвідки «Група стратегічного майбутнього». Завданням групи є не просто демонстрація відповідної активності, а й формування культури стратегічного прогнозування в розвідувальному співтоваристві США.

Зовнішня політика, представлена як певний процес і явище розробки, прийняття і практичної реалізації владними структурами інтересів тієї чи іншої держави на міжнародній арені. Його невід'ємною складовою завжди залишатиметься забезпечення стратегічними прогнозами національної безпекової стратегії, відповідних власних безпекових інтересів і цілей із урахуванням позицій союзників та існуючих і потенційних викликів і загроз.

Оскільки розробка, прийняття і реалізація політичних рішень різних рівнів, переважно, відбувається в рамках усталених і публічно проголошених норм та відомих обставин, ми вважаємо, що зовнішня політика є насамперед прерогативою історико-політологічних досліджень, а стратегічне прогнозування можна розглядати як концентроване зусилля, спрямоване на виявлення та дослідження ключових властивостей саме альтернативних версій зовнішньополітичного курсу держави.

Такий підхід оцінювання стратегічного прогнозування стає вирішальним у критичних ситуаціях для певної держави чи міжнародних відносин і міжнародної системи в цілому. Йдеться не тільки про виявлення і подання певних зовнішньополітичних цілей та особливостей відповідної діяльності, а також – про мотивації сил, які їх визначають і здійснюють, про оцінювання причиново-наслідкових зв'язків між цілями і мотивами, з одного боку, та ефективності зовнішньополітичної дії, з іншого.

Наступною, дуже важливою за значенням функцією стратегічного прогнозування, вважають ідентифікацію і чітке представлення нових цілей, які ставить перед собою держава чи міжнародна організація, або ж включення поправок у старі цілі та модифікацію, здійснюваних у зовнішньому світі дій.

I, нарешті, стратегічне прогнозування кожного разу сприяє ефективному порівнянню і співставленню механізмів досягнення стратегічних цілей із використанням альтернативних підходів на засадах остаточного цілісного вибору з кількох версій.

Окрім того, стратегічне прогнозування у своїй глибинній сутності та оригінальності найкраще пізнається саме через постановку ключових питань, на які в процесі дослідження шукає відповіді прогнозіст. У цьому випадку найбільш відповідною є вже зазначена вище точка зору Р. Куглера, яку ми доповнюємо суттєвим авторським міркуванням – обов'язково враховувати особливості світосприйняття представника конкретної держави, яка досить тривалий час переживає складний і критичний перехідний етап становлення й розвитку зовнішньої політики та пошуку механізмів її прогнозування [2].

У цьому сенсі першим завданням, традиційно, виступає й має виступати чітке й максимально відповідне вимогам та потребам суспільства визначення цілей, яких необхідно досягнути завдяки провадженню певного зовнішньополітичного курсу, а також причини вибору саме такої стратегічної парадигми.

Далі, відповідно ступеню значимості, слідує з'ясування причин вибору того чи іншого пріоритетного набору механізмів досягнення вже попередньо окреслених цілей, потрібних для цього ресурсів та їх загальної вартості для держави, суспільства й громадян.

Третім завданням є обґрунтування підстав для існування та появи довіри до запропонованих механізмів реалізації розроблених і проголошених цілей на засадах верховенства демократичних норм, прав людини, національних інтересів тощо.

Четверте – це з'ясування й аргументація потенційних наслідків здійснюваної зовнішньої політики, реалізації намірів і т. ін.

П'яте – аргументоване цілісне визначення меж ефективності обраного зовнішньополітичного курсу та представлення політикам і суспільству тих цілей і механізмів, застосування яких може стати помилковим і навіть руйнівним.

Шосте – повторна спроба оцінити зв'язок між затратами на реалізацію поставлених цілей та їх ефективністю, включно з пропозицією відмовитися від другорядних завдань та сконцентрувати ресурси і можливості на досягненні головного.

Сьоме – виявлення ризиків для національних інтересів унаслідок потенційного провалу обраних механізмів чи помилковості у поданні базових і другорядних цілей.

Восьме – обов'язкове врахування можливості згубного впливу реалізації однієї із визначених цілей на досягнення цілей в інших сферах життєдіяльності держави і суспільства.

Дев'яте – максимально цілісний підхід до презентації цілей і засобів їх реалізації з концентрацією особливої уваги на тих аспектах, які є найбільш перспективними.

Десяте – співставлення, задля порівняння й пошуку додаткових шляхів підвищення ефективності обраної чи запропонованої політики, власних проєктів із уже існуючими

Одинадцять – таке ж, як і на попередньому етапі, порівняння вартості чи витратності запропонованого певним дослідником зовнішньополітичного курсу з вартістю і витратністю тієї міжнародної політики, що вже проводилася державою або ж пропонується іншими науковими школами, «мозковими центрами» чи окремими вченими.

Дванадцять – концентрація аналітичних зусиль на пошуках варіативних сценаріїв у випадку неможливості досягнення поставлених цілей тими політичними силами, які перебувають при владі, а також доведеній низькій вірогідності їх заміни в органах державного управління «більш відповідними» партіями і діями.

Тринадцять – представлення цілісної картини стану й перспектив із урахуванням усіх елементів стратегічного прогнозу, представлених вище, з метою розробки остаточної версії положень, висновків і рекомендацій.

Слушно зауважити, що стратегічний прогноз вирізняється серед домінуючих суб'єктивних шляхів представлення альтернатив варіантам державної політики більшою практичністю, гнучкістю і ситуативністю, адресністю, концентрацією зусиль на прийнятті рішень зовнішньополітичного характеру й механізмах їх реалізації замість «пошуку істини», деталізацією політичних кроків і процедур, представленням надмірної кількості питань для розгляду, виділенням складності та концентрованим наданням наукового статусу об'єкту дослідження, яким є політика.

Обов'язковим атрибутом ефективності стратегічного прогнозу, з нашої точки зору, є мінімальна політична заангажованість дослідника. Прогностична робота в рамках виконання заздалегідь представленої жорсткої схеми «цілі – механізми їх досягнення», зазвичай, веде до мінімальної і короткотривалої ефективності, а часто – до прямого обману суспільства авторитетом науки чи науковця. Обов'язковим є паралельне застосування системного підходу й стратегічного аналізу, які у конкретного випадку вибору об'єкта і предмета дослідження будемо розглядати не окремо, а як складову стратегічного прогнозування.

Досвід концептуального забезпечення зовнішньої політики США провідними науково-дослідницькими центрами цієї держави засвідчує, що відмова владних інститутів чи політичних партій Америки від застосування представлених незалежними науковцями рекомендацій, може призвести до руйнівних наслідків. Те ж саме можемо стверджувати про відносно низьку ефективність стратегічного прогнозу, спрямованого на внесення поправок до окремих елементів запланованого і впроваджуваного діючою адміністрацією Сполучених Штатів зовнішньополітичного курсу. Річ у тім, що традиційно реалізація публічно проголошеної президентом і його урядовим кабінетом програми дій і визначених у ній цілей, з ідеологічних і рейтингових міркувань мало залежить від оригінальної інтерпретації науковців та експертів.

До того ж, новий напрям у зовнішній і безпековій політиці, зазвичай, не може бути втілений у життя й успішно реалізований за час перебування при владі діючої політичної сили, президента і конгресу Сполучених Штатів. Із цих причин, «мозкові центри» поєднують у своїй роботі поточні дослідницькі проекти, котрі мають на меті внесення певних поправок до існуючих програм та проектів влади, і так звані, перспективні розробки, що мають суто академічний характер. Здатністю конкретного президента й уряду підхопити саме перспективний підхід визначається можливістю надходження до влади, врахування нею та реалізація академічного замислу. Однак такі ситуації трапляються доволі рідко з огляду на те, що час, особливості світосприйняття, ідеологічні пріоритети і дії нових керівників держави вносять свої суттєві корективи до стратегії зовнішньої політики США та її геополітичних пріоритетів.

У якості прикладу перспективного підходу державних діячів США прийнято вважати той, що був застосований Р. Макнамарою – міністром оборони США в адміністраціях Дж. Кеннеді та Л. Джонсона, які діяли на завершальному етапі в'єтнамської війни [5]. У той же час, не будучи надто обізнаним у питаннях національної оборони, він, будучи обдарованою людиною, дуже швидко освоїв предмет своєї нової сфери діяльності з подання корпорації «REND» і прийшов до висновку про доцільність такої управлінської філософії (стратегічного прогнозування – авт.), яка б поставила під питання домінуючі концепції ведення агресивних дій, спонукала до вибору альтернативних варіантів забезпечення національних інтересів США у віддалених регіонах планети.

Стратегічне прогнозування передбачає використання достатньої кількості емпіричного матеріалу, без чого не можливо точно описати і пояснити певні феномени зовнішньої політики. Здійснення його, безумовно, передбачає використання нормативного, чи близького до нього – прескриптивного методу. Оскільки нормативний метод (на відміну від прескриптивного) доволі широко представлений в українській політичній науці, вважаємо доцільним дати йому своє коротке пояс-

нення, виходячи з класичної позиції Дж. Файста [6, с. 592-603]. З огляду на його переконання, прескриптивний аналіз вирізняється наперед визначеною метою, яка ставиться перед дослідником, і саме тому в англійській версії часто застосовується синонімічне поняття «аналіз рішень» [7, с. 679-695]. Саме такий аналіз є підґрунтям для побудови стратегічних прогнозів.

Отже, маємо справу зі все тим же політико-системним аналізом, але в більш звуженій версії – дослідження певних державних рішень стратегічного характеру. Нелінійний характер державних документів і постанов органів влади завжди змушує дослідників рахуватися з існуючими та можливими альтернативними версіями й подавати саме їх на розгляд правлячих політичних сил чи політичних партій. Прескриптивний аналіз не допускає заздалегідь визначених висновків. Останні формуються на засадах співставлення окремих позицій рішень, що аналізуються, та поданні додаткових рекомендацій щодо їх поліпшення і підвищення ефективності.

Провідні американські дослідницькі центри, на нашу думку, якраз у такий спосіб суттєво підвищують точність своїх розробок, оцінок і висновків. По суті, вони у конкретній дослідницькій діяльності відмовляються від маніпулювання багаточисленними назвами і визначеннями методів політичної науки, накопиченими в останні десятиліття, особливо після виходу в світ класичної монографії Г. Моргентгау, розробника реалістичної парадигми міжнародних досліджень [8]. У зазначеній праці представлено шість ключових постулатів політичного реалізму:

- політика здійснюється в рамках об'єктивних законів, які беруть початки у людській природі;
- ключовим аспектом політичного реалізму є концепція інтересу в рамках влади, яка робить певний раціональний порядок об'єктом політичної дії й тим самим уможливує теоретичне розуміння політики;
- інтерес у розумінні влади є універсальною об'єктивною категорією;
- до уваги береться моральне значення політичної дії, що породжує дихотомію між моральністю й успішною політичною дією;
- заперечується моральність права однієї держави переносити своє бачення на універсальний (глобальний) рівень;
- і, нарешті, за основу береться автономія політичної сфери і плюралістична концепція людської природи.

Слушно зауважити, що стратегічний прогноз вирізняється серед домінуючих суб'єктивістських шляхів представлення альтернатив варіантам державної політики більшою практичністю, гнучкістю і ситуативністю, адресністю, концентрацією на прийнятті рішень зовнішньополітичного характеру й механізмах їх реалізації замість «пошуку істини», деталізацією політичних кроків і процедур, представленням надмірної кількості питань для розгляду, виділенням складності та концентрованим наданням наукового статусу об'єкту дослідження, яким є політика.

Ефективне політичне прогнозування можливе лише за умов постійного коригування прогнозів з урахуванням найновішої інформації. Прогнозування не можна розглядати як безумовну констатацію, що характеризується дієсловами «буде», «станеться». Воно має слугувати в якості умовної, інструментальної діяльності, що вкладається у формулу: «Може бути або станеться за певних умов». Такий підхід, що знайшов відображення у працях В. Базарова-Руднева, Б. де Жувенеля, Д. Белла, І. Бестужева-Лади та інших футурологів, на сьогодні викристалізувався у концепцію «технологічного прогнозування» і є альтернативою спрощеним передбаченням, які постають під іменем прогнозування і намагаються, як правило, дати відповіді на запитання: «Хто переможе на виборах?», «Яким буде курс долара?», «Хто стане президентом?» тощо [9, с. 37].

Прогнозист у галузі політики «виступає в ролі технолога, який показує – за яких саме умов і за допомогою яких засобів може бути досягнутий той чи інший стан бажаного майбутнього» [10] і, таким чином, стратегічний прогноз створює умо-

ви цілісному підходу при постановці наукової проблеми та її розв'язанні, поєднує в собі теоретичні, концептуальні й прикладні цілі та завдання, дає можливість вийти на точні положення, узагальнення і висновки шляхом перевірки лише після його втілення в конкретних зовнішньополітичних діях держави. Попри всю незаперечність необхідності використання стратегічних прогнозів у сфері зовнішньополітичної взаємодії, з погляду на досягнення реальних результатів прогнозування, їх не можна та й не варто абсолютизувати. Особливості способів їх вироблення накладають принципові обмеження на їхні можливості; не всі політичні процеси однаковою мірою піддаються прогнозним оцінкам.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ:

1. Нэсбит Дж. Что нас ждет в 90-е годы. Мегатенденции. Год 2000 / Дж. Нэсбит, П. Эбурдин. – М. : Республика, 1992. – 416 с.
2. Kugler R. L. Policy Analysis In National Security Affairs: New Methods for a New Era / R. L. Kugler. – Washington, DC: National Defense University Press, 2006. – 639 p.
3. Лукашук И. И. Внешняя политика России и международное право / И. И. Лукашук. – М., 1997. – 54 с.
4. Гриняев С. Стратегический анализ и планирование в США на современном этапе: точка зрения экспертов REND. Аналитический доклад / С. Гриняев, Р. Арзумян. – М. : Центр стратегических оценок и прогнозов, 2012. – 28 с.
5. McNamara R. S (January 21, 1961 – February 29, 1968). 8th Secretary of Defense Kennedy and Johnson Administration [Электронный ресурс] / R. S. McNamara / Histories of the Secretaries of Defense. – Режим доступа: www.defenselink.mil/specials/secdef_histories/bios/mcnamara.htm. (дата звернення 20.02.2015) – Назва з екрану.
6. Fiet J. O. A Prescriptive Analysis of Search and Discovery / J. O. Fiet // Journal of Management Studies. – 2007. – Vol. 44, Issue 4. – P. 592-611.
7. Howard R. A. Decision analysis: Practice and promise / R. A. Howard // Management Science. – 1988. – Vol 34. – P. 679-695.
8. Morgentau H. Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace / H. Morgentau, K. Thompson, D. Clinton. – [5th edition]. – New York NY: Alfred A. Knopf, 1978. – 752 p.
9. Бестужев-Лада И. В. Методика долгосрочного упреждающего анализа данных в технологическом прогнозировании / И. В. Бестужев-Лада // Социологические исследования. – 2000. - №1. – С. 37-41.
10. Горбатенко В. П. «Аналіз майбутнього» та його роль в управлінні соціально-політичними процесами / В. П. Горбатенко // Політичний менеджмент. 2006. - №2 (17). – Режим доступа www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=1&n=22&c=219 (дата звернення 20.02.2015) – Назва з екрану.

REFERENCES:

1. Nehsbit, Dzh. & Ehburdin, P. (1992) *Chto nas zhdet v 90-e gody. Megatendentsii. God 2000 [What awaits us in the 90s. Megatrends. Year 2000]*, Moscow, Respublika, 416 p.
2. Kugler, R.L. (2006) *Policy Analysis In National Security Affairs: New Methods for a New Era*, Washington, DC, National Defense University Press, 639 p.
3. Lukashuk, I. I. (1997) *Vneshnyaya politika Rossii i mezhdunarodnoe pravo [Russia's foreign policy and international law]*, Moscow, 54 p.
4. Grinyaev, S., Arzumyan, R. (2012) *Strategicheskij analiz i planirovanie v SShA na sovremennom ehstage: tochka zreniya ehkspertov REND. Analiticheskij doklad [Strategic analysis and planning in the United States at the present stage: the point of view of experts REND. Analytical Report]*, Moscow: Tsentr strategicheskikh otsenok i prognozov, 28 p.
5. McNamara, R. S '(January 21, 1961 – February 29, 1968). 8th Secretary of Defense Kennedy and Johnson Administration' In *Histories of the Secretaries of Defense*, available at: www.defenselink.mil/specials/secdef_histories/bios/mcnamara.htm. (Accessed 20 February 2015)
6. Fiet, J. O. (2007) 'A Prescriptive Analysis of Search and Discovery' In *Journal of Management Studies*, Vol. 44, Issue 4, pp. 592-611.
7. Howard, R. A. (1988) 'Decision analysis: Practice and promise' In *Management Science*, Vol. 34, pp. 679-695.
8. Morgentau, H., Thompson, K., Clinton, D. (1978) *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*, New York, Alfred A. Knopf, 752 p.
9. Bestuzhev-Lada, I. V. (2000) 'Metodika dolgosrochnogo uprezhdayushchego analiza dannykh v tekhnologicheskome prognozirovanii' [The technique of long-term predictive analysis

of data in the technological forecasting] In *Sotsiologicheskie issledovaniya*, №1, pp.37-41.

10. Horbatenko, V. P. (2006) '«Analiz maybutn'oho» ta yoho rol' v upravlinni sotsial'no-politychnymy protsesamy' [«Analysis of the future» and its role in managing the socio-political processes] In *Politychnyy menedzhment [Polical management]*, Vol. 2 (17), available at: www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=1&n=22&c=219 (Accessed 20 February 2015)

Ржевская Н. Ф., доктор политических наук, доцент, профессор кафедры международной информации Института международных отношений Национального авиационного университета (Киев, Украина), E-mail: rzhevaska@ua.fm

Стратегическое прогнозирование как условие эффективности внешней политики государства.

Аннотация. Стратегическое прогнозирование необходимо для того, чтобы сделать внешней политикой государства стабильной и последовательной, следовательно – эффективной. Политика государства с четко определенными целями, последовательно осуществляемая при наличии различных равных условий, более влиятельная в международных отношениях, чем прагматическая политика, которая не имеет четкой стратегии и колеблется между различными перспективами.

Ключевые слова: прогнозирование, стратегическое прогнозирование, политика, внешняя политика государства.

Rzhevaska N. F., Doctor of political science, associate professor, Kyiv National Aviation University Institute of Foreign Affairs international information department professor (Kyiv, Ukraine), E-mail: rzhevaska@ua.fm

Strategical prognostication as a condition of the foreign state policy effectiveness.

Abstract. *Strategical prognostication is very important in order to make a foreign policy of the state stable and consistent, so in other words, effective. State policy with the certain goals that are implemented in the right way, when there are different equal conditions is more influential in the international relations than pragmatic policy that has no certain strategy and is fluctuating between the different perspectives.*

National and political personalities of the active state-participants on the world politics arena are interested in the stable and certain conceptual providing of its strategies on the international arena. This is the main reason they are using the potential of the analytical institutions, including “think tanks”, which stuff is constantly researching all the current events in their countries and as well as abroad, in order to determinate the main features and vectors of the policy, broaden it and the politicians as well with the certain ideas (creating strategical prognostications).

Strategical prognostication can be considered as a conceptual effort aimed at the determination and researching of the key features, particularly, alternative versions of the foreign state policy vectors.

The next important key feature of the strategical prognostication can be considered the identification and certain presentation of the new goals that are settled by the state and international organization, making the corrections is the previous goals modification of the outer world actions.

And finally, every time strategical prognostication can provide the effective comparison of the strategical aims reaching mechanisms, using the alternative methods based on the reasonable choice out of the several variants.

Effective prognostication is possible only in terms of constant prognosis correction taking in to account the brand new information. Prognostication cannot be considered as an absolute statement that is referring to the words such as “will be” or “will happen”. It should be used as a relative tool activity that can be shown as a following formula: “Can exist or can happen in the certain conditions”.

Key words: prognostication, strategic prognostication, policy, foreign policy, strategic prognosis efficiency.